

Sant Salvador de Bellver (o d'Orís)

Sant Boi de Lluçanès

Ubicació

Comarca: Osona
Lloc/Adreça: Sector est del terme municipal
Emplaçament A 5400 metres per pista forestal de la carretera BV-4608, punt quilomètric 4'150

Coordenades:

Latitud: 42.05908
Longitud: 2.19301
UTM Est (X): 433229
UTM Nord (Y): 4656651

Classificació

Número de fitxa 08201 - 2
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Romànic
Segle XII
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Observacions protecció: Normes Subsidiàries de Planejament. 1993
Número inventari Sí, IPA. 23613
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Religios
Titularitat Privada
Titular: Ref. cad.: 000500DG35E009
Autoria de la fitxa Jordi Compte i Marta Homs
Data de registre de la fitxa: dl., 22/09/2008 - 02:00

Descripció

Sant Salvador de Bellver es troba situat a l'extrem nord oriental del terme municipal, a la punta d'una carena que domina la part de tramuntana de la Plana de Vic que separa la riera de Talamanca de la d'Orís.

L'edifici és format per una espaiosa nau rectangular, de grans proporcions, dividida per dos arcs torals i coberta amb una volta lleugerament apuntada, la qual remata amb un absis semicircular, cobert amb volta de quart d'esfera. Entre l'absis i la nau hi ha un simple plec que fa de punt d'unió. L'edifici té tres portes, una a ponent que és l'actual porta d'accés a l'església, coronada amb arc de mig punt; una altra porta de grans dimensions, també d'arc de mig punt, sense galzes, al mur de tramuntana, tocant a l'absis; i una altra, també al mur de tramuntana, molt més petita, antigament de llinda rectangular i actualment coronada amb arc de mig punt, tocant al mur de ponent. Cap d'aquestes portes no té elements escultòrics o decoració. Al mur de migjorn hi ha obertes dues finestres de doble esqueixada.

La sobrietat de les línies arquitectòniques i el volum de la construcció, resolt amb grans blocs, en una estructura homogènia i sense interrupcions de cap mena, mancada d'afegitons d'èpoques posteriors, fan ressaltar encara molt més la bellesa de l'estil, el qual es mostra en les ornamentacions exteriors de l'absis, sota la línia de la cornisa i a les seves finestres. Les parets interiors, fetes amb carreu gros i regular, han estat coronades per una imposta simple aixamfranada, la qual corre per tot el perímetre i la nau i l'absis. A l'absis es conserva un fris de dents de serra i presenta tres sèries de nou arcuacions cegues separades per bandes llombardes. També s'obren dues finestres, una al sector est i l'altra al sector sud, totes dues formades per arcs en degradació. Aquestes finestres formen esqueixada veres l'interior i plecs cap a fora. La coberta de la nau de l'absis han estat fetes de nou així com també el campanar d'espardanya de dos ulls que corona la façana principal.

Observacions:

El seu antic arxiu es conserva a l'Arxiu Capitular de la catedral de Vic. En ell hi consten, des de l'any 1110, moltes deixes de terres i béns i sovint de persones que es declaraven converses o deodonades de Sant Salvador.

Història

Sant Salvador de Bellver es trobava al límit de l'antic terme del castell de Lluçà, al lloc de Bellver o d'Orís, pel fet que estava tocant els límits del castell d'Orís, a la parròquia de Sant Boi de Lluçanès. El seu antic nom, enregistrat ja l'any 1110, als inicis de la fundació, fou el de Sant Salvador de Bellver, pel fet de trobar-se al puig de Belvidere o Bellver. Sens dubte que li devia donar aquest nom el dilatat horitzó vers la Plana de Vic i la vall del Ter que hom podia admirar des d'aquest punt.

Des del començament del segle XII hi havia en aquest lloc una comunitat de preveres i clergues, regida pel prior Pere Amat, amb un sagristà de nom Ermemir i tres o quatre altres membres. Vers l'any 1150 Pere Amat fou succeït pel prevere Berenguer de Llagostera i aquest per Pere de Todonyà, al final del segle XII. Aquesta comunitat es regia per la regla de Sant Agustí, igual com el cenobi de Lluçà o l'Estany.

L'església adquirí més importància quan l'any 1210 es creà al seu temple una confraria, de la qual formaven part diversos nobles i pagesos de la comarca. Al moment d'ingressar-hi, aquests feien diverses donacions de terres a canvi d'ésser inclosos en les oracions i en els sufragis dels confreres. La confraria tenia una capella beneficiat i un altar dedicat a santa Maria, dins l'església de Sant Salvador. Aquesta confraria aconseguí tenir tanta o més importància que la comunitat de canonges, la qual, cap al final del segle XIII, l'any 1278, ja havia quedat reduïda a un sacerdot, que tenia el títol de rector, i dos altres capellans, beneficiats, un del qual ho era de la confraria.

La pesta negra motivà la desaparició de la comunitat, mentre que la confraria s'esllanguia cap a la mort de la

institució. En aquesta època només residia a l'església un sacerdot, que tenia el títol de rector. Aquesta precària situació motivà que l'any 1411 s'iniciessin els tràmits per a unir el benefici o rectorat de Sant Salvador a l'administració de la catedral de Vic a través de la pabordia de desembre. A partir del 1415, moment en que renuncià el càrrec de rector qui fins aquell moment regentava, el paborde de la pabordia de fou el rector perpetu o encarregat de Sant Salvador i de l'administració dels seus béns. El fet, però, de no residir-hi féu que l'encarregat de mantenir el culte de la capella fos el rector de Sant Boi de Lluçanès. A causa de les disposicions rebudes amb motius de les visites pastorals de l'any 1724 i següents, l'edifici sofrí diverses obres de consolidació els anys 1734 i 1735 a càrrec de canonges vigatans, que no modificaren l'edifici original, del qual només la teulada és posterior a l'erecció del temple romànic. Sant Salvador de Bellver ha estat recentment restaurada per obra del pare Marcel Capellades, actual responsable de la renovada activitat religiosa. Hi ha missa cada diumenge.

Bibliografia

- AADD (1984). Catalunya Romànica. Osona. Volum II. Enciclopèdia Catalana, S.A.
- AADD (1995) Gran Enciclopèdia Catalana. Enciclopèdia Catalana, S.A.
- BURON, Vicenç (1977). Esglésies romàniques catalanes. Guia. Artestudi Edicions.
- FONT, Dani (1992). Resum històric de les parròquies de l'arxiprestat del Lluçanès. (inèdit).
- GAVÍN, Josep M (1984). Inventari d'esglésies. Osona. Volum 15. Arxiu. Gavín.
- JUNYENT, Eduard (1947). "Itinerario histórico de las parroquias del Obispado" a Hoja Parroquial, Vic, 16 de novembre de 1947.
- PLADEVALL, Antoni (1969). "Sant Salvador de d'Orís o de Bellver" a Hoja Diocesana, núm. 461, Vic, 5 d'octubre de 1969.
- PLADEVALL, Antoni (1971). "Sant Salvador de Bellver o d'Orís" a Programa de la festa Major 1971, Sant Boi de Lluçanès.
- SELVA, Pere (1999). Topònims de Sant Boi de Lluçanès. Ajuntament de Sant Boi de Lluçanès.
- Inventari de patrimoni cultural immoble de Catalunya. Sant Boi de Lluçanès. Àrea de Coneixement i Recerca, Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya. Revisat el maig de 2008.

